

המחלקה לתנ"ך

פרופ' מ' אביעוז	ראש המחלקה:
א' גרינשטיין, י' עופר, א' עסיס, ע' פריש	פרופסור:
מ' אביעוז, א' אשל, י' ברמן, י' גוטליב, י' גרוסמן, א' לווי, י' שמש	פרופסור חבר:
י' יעקבס, נ' סמט, י' צפתי	מרצה בכיר:
ד' אלגביש, ל' הימלפרב	מורה בכיר:
ל' גוטליב, י' זימרן	מרצה:
נ' כהן	מורה:
ח' טויטו, י' עמר, י' פרג'ון, ש' שורץ	עמית הוראה:
מ' גרסיאל, י' כדורי, א' סימון, י' פליישמן, י' קליין	פרופסור אמריטוס:
www.biu.ac.il/js/tn	כתובת אתר האינטרנט של המחלקה:
Bible.dept@biu.ac.il	דואר אלקטרוני:
5318229	טלפון:
5351233	פקס:
א'ג, 11:30-14:00	שעות קבלת קהל:
ב'ה, 08:30-10:30	

מטרת המחלקה לתנ"ך היא הוראת המקרא וחקירתו על דרך הפשוט. כמו כן המחלקה מקנה דרכים להבנת פרשנות המקרא לתקופותיה, החל בתרגומים, בספרות ימי בית שני, בספרות חכמים ועד פרשנות ימי הביניים והעת החדשה. המחלקה מקנה כלים וידע בהבנת התנ"ך לאור המחקר הבלשני, ההיסטורי, הארכיאולוגי, הספרותי והתיאולוגי. לימודי התואר הראשון והשני מקנים לתלמיד את הכלים הבסיסיים למחקר המדעי של המקרא ומכשירים אותו ללימודים מתקדמים באוניברסיטה. כמו כן הלימודים מכשירים את התלמיד להוראת התנ"ך בבת-ספר על-יסודיים, ואילו לימודי התואר השלישי ותכניות המחקר המחלקתיות מכינים למחקר ולהוראה אקדמית.

תנאי קבלה לתואר ראשון

- (1) תעודת בגרות מלאה
- (2) בחינה פסיכומטרית

הדרישות למקצוע מורחב :

תכנית הלימודים היא כדלקמן:

32 ש"ש תנ"ך כמקצוע ראשי (כולל 2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות בתנ"ך).
16 ש"ש קורסים במחלקות אחרות בנושאים שיש להם זיקה לתחום ההתמחות (כולל עבודה סמינריונית שלישית), בתיאום עם ראש המחלקה.
הערה: חובה על תלמידי המחלקה לתנ"ך לקחת את הקורס "קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא", הניתן במחלקה לתו"י. הקורס ייחשב כמילוי חובת קורס יסוד ביהדות בתולדות ישראל, או קורס העשרה.

מסלול לימודים דו-ראשי מובנה

במסגרת זו ילמד התלמיד בשתי מחלקות שונות, אשר קיימת זיקה מסויימת ביניהן, בהיקף של מקצוע ראשי בכל אחת מהן. במחלקה לתנ"ך ילמד 27 שעות שנתיות (2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות בתנ"ך) ובמחלקה הנוספת ילמד 25 שעות שנתיות. השעות יכללו שני סמינריונים, מבואות ושיעורי יסוד, נושאים מרכזיים (מונוגראפיות) ועיון בספרי התנ"ך לפי חטיבות שונות.

להלן פירוט המחלקות בהן ניתן ללמוד דו-ראשי מובנה בצירוף עם המחלקה לתנ"ך:

- תנ"ך + תלמוד ותושב"ע
- תנ"ך + תולדות עם ישראל
- תנ"ך + לימודי ארץ ישראל
- תנ"ך + לשון עברית ולשונות שמיות
- תנ"ך + ספרות עם ישראל
- תנ"ך + מחשבת ישראל
- תנ"ך + לימודים קלאסיים
- תנ"ך + ערבית
- תנ"ך + חינוך

פרטים נוספים על המסלול ניתן לקבל במזכירות המחלקה לתנ"ך.

הערה: חובה על תלמידי המחלקה לתנ"ך לקחת את הקורס "קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא", הניתן במחלקה לתו"י. הקורס ייחשב כמילוי חובת קורס יסוד ביהדות בתולדות ישראל, או קורס העשרה.

מסלול לימודים דו-ראשי לא מובנה

במסגרת זו ילמד התלמיד בשתי מחלקות שונות בהיקף של מקצוע ראשי בכל אחת מהן. במחלקה לתנ"ך ילמד 29 שעות שנתיות (2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות בתנ"ך) ובמחלקה הנוספת ילמד 27 שעות שנתיות. השעות יכללו שני סמינריונים, מבואות ושיעורי יסוד, נושאים מרכזיים (מונוגראפיות) ועיון בספרי התנ"ך לפי חטיבות שונות.

פרטים נוספים על המסלול ניתן לקבל במזכירות המחלקה לתנ"ך.

הערה: חובה על תלמידי המחלקה לתנ"ך לקחת את הקורס "קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא", הניתן במחלקה לתו"י. הקורס ייחשב כמילוי חובת קורס יסוד ביהדות בתולדות ישראל, או קורס העשרה.

הדרישות למקצוע מורחב: 48 ש"ש

תכנית הלימודים היא כדלקמן:

32 ש"ש במחלקה לתנ"ך לפי הפירוט שלהלן.
 16 ש"ש קורסים במחלקות אחרות ובמחלקה לתנ"ך
 (כולל עבודה סמינריונית שלישית), בהתאם לייעוץ במחלקה.

הדרישות במחלקה לתנ"ך: 32 ש"ש

1. מבואות יסודות ולימודי עזר לפי הפירוט הבא:

1 ש"ש	תרגיל	א. הדרכה ביבליוגרפית
1 ש"ש	הרצאה	ב. מבוא למקרא
2 ש"ש	תרגיל	ג. ארמית מקראית ותרגומים ארמיים
1 ש"ש	הרצאה	ד. יסודות הלשון והתחביר המקראיים
1 ש"ש	הרצאה	ה. קריאה במקרא בהיבט לשוני
1 ש"ש	תרגיל	ו. הספרות המקראית לסוגיה

2. הפרשנות המסורתית

2 ש"ש	הרצאה	א. מבוא לפרשנות היהודית לדורותיה
2 ש"ש	הרצאה	ב. קריאה בפרשנות ימי הביניים

3. ספרי המקרא 10 ש"ש לפי הפירוט הבא:

2 ש"ש	הרצאה	א. ספרי התורה
2 ש"ש	הרצאה	ב. הספרים ההיסטוריים
2 ש"ש	הרצאה	ג. ספרי נבואה
2 ש"ש	הרצאה	ד. ספרי חכמה ושירה
2 ש"ש	הרצאה	ה. ספר בחירה (מסעיפים א-ד)

4. שיעורים מונוגרפיים הרצאה 7 ש"ש

5. סמינריונים שנתיים סמינריון 4 ש"ש

6. שתי בחינות בקיאות

7. שני סיורים לימודיים

8. קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא (11-004)
 (קורס זה יילקח בתור קורס יסוד ביהדות תנ"י, או במסגרת קורסים ממחלקות אחרות).

 סה"כ 32 ש"ש

השעות כוללות 2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות תנ"ך.
 שתי שעות אלו נלמדות בצורה מעמיקה בקורסים למתמחים במחלקה.

הדרישות למסלול דו-ראשי: 29 ש"ש

במסגרת זו ילמד התלמיד בשתי מחלקות שונות בהיקף של מקצוע ראשי בכל אחת מהן. במחלקה לתנ"ך ילמד 29 שעות שנתיות (2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות בתנ"ך) ובמחלקה הנוספת ילמד 27 שעות שנתיות. השעות בתנ"ך יכללו שני סמינריונים, מבאות ושיעורי יסוד, נושאים מרכזיים (מונוגרפיות) ועיון בספרי התנ"ך לפי חטיבות שונות.

1. מבאות יסודות ולימודי עזר לפי הפירוט הבא:

1 ש"ש	תרגיל	א. הדרכה ביבליוגרפית
1 ש"ש	הרצאה	ב. מבוא למקרא
2 ש"ש	תרגיל	ג. ארמית מקראית ותרגומים ארמיים
1 ש"ש	הרצאה	ד. יסודות הלשון והתחביר המקראיים
1 ש"ש	הרצאה	ה. קריאה במקרא בהיבט לשוני
1 ש"ש	תרגיל	ו. הספרות המקראית לסוגיה

2. הפרשנות המסורתית

2 ש"ש	הרצאה	א. מבוא לפרשנות היהודית לדורותיה
2 ש"ש	הרצאה	ב. קריאה בפרשנות ימי הביניים

3. ספרי המקרא 10 ש"ש לפי הפירוט הבא:

2 ש"ש	הרצאה	א. ספרי התורה
2 ש"ש	הרצאה	ב. הספרים ההיסטוריים
2 ש"ש	הרצאה	ד. ספרי חכמה ושירה
2 ש"ש	הרצאה	ה. ספר בחירה (מסעיפים א-ד)

4. שיעורים מונוגרפיים הרצאה 4 ש"ש

5. סמינריונים שנתיים (2 קורסים) סמינריון 4 ש"ש

6. שתי בחינות בקיאות

7. שני סיורים לימודיים

8. קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא (11-004) (קורס זה יילקח במסגרת קורס יסוד ביהדות תו"י, או במסגרת לימודי העשרה).

סה"כ 29 ש"ש

השעות כוללות 2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות תנ"ך. שתי שעות אלו נלמדות בצורה מעמיקה בקורסים למתמחים במחלקה.

הדרישות למסלול דו-ראשי מובנה: 27 ש"ש

במסגרת זו ילמד התלמיד בשתי מחלקות שונות, אשר קיימת זיקה מסויימת ביניהן, בהיקף של מקצוע ראשי בכל אחת מהן. במחלקה לתנ"ך ילמד 27 שעות שנתיים (2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות תנ"ך) ובמחלקה הנוספת ילמד 25 שעות שנתיים. השעות בתנ"ך יכללו שני סמינריונים, מבואות ושיעורי יסוד, נושאים מרכזיים (מונוגרפיות) ועיון בספרי התנ"ך לפי חטיבות שונות.

להלן פירוט המחלקות בהן ניתן ללמוד דו-ראשי מובנה בצירוף המחלקה לתנ"ך:

תנ"ך + תלמוד ותושב"ע	תנ"ך + מחשבת ישראל
תנ"ך + תולדות עם ישראל	תנ"ך + לימודים קלאסיים
תנ"ך + לימודי ארץ ישראל	תנ"ך + ערבית
תנ"ך + לשון עברית	תנ"ך + חינוך
תנ"ך + ספרות עם ישראל	

הדרישות למקצוע דו-ראשי מובנה: 27 ש"ש

1. מבואות יסודות ולימודי עזר לפי הפירוט הבא:

א. הדרכה ביבליוגרפית	תרגיל	1 ש"ש
ב. מבוא למקרא	הרצאה	1 ש"ש
ג. ארמית מקראית ותרגומים ארמיים	תרגיל	2 ש"ש
ד. יסודות הלשון והתחביר המקראיים	הרצאה	1 ש"ש
ה. קריאה במקרא בהיבט לשוני	הרצאה	1 ש"ש
ו. הספרות המקראית לסוגיה	תרגיל	1 ש"ש
2. הפרשנות המסורתית

א. מבוא לפרשנות היהודית לדורותיה	הרצאה	2 ש"ש
ב. קריאה בפרשנות ימי הביניים	הרצאה	2 ש"ש
3. ספרי המקרא 10 ש"ש לפי הפירוט הבא:

א. ספרי התורה	הרצאה	2 ש"ש
ב. הספרים ההיסטוריים	הרצאה	2 ש"ש
ג. ספרי נבואה	הרצאה	2 ש"ש
ד. ספרי חכמה ושירה	הרצאה	2 ש"ש
ה. ספר בחירה (מסעיפים א-ד)	הרצאה	2 ש"ש
4. שיעורים מונוגרפיים

הרצאה	2 ש"ש
-------	-------
5. סמינריונים שנתיים (2 קורסים)

סמינריון	4 ש"ש
----------	-------
6. שתי בחינות בקיאות
7. שני סיורים לימודיים
8. קווי יסוד לתולדות ישראל בתקופת המקרא (11-004)

(קורס זה יילקח בתור קורס יסוד ביהדות תנ"ך, או במסגרת לימודי העשרה).

סה"כ 27 ש"ש

השעות כוללות 2 ש"ש ע"ח פטור מלימודי יסוד ביהדות תנ"ך.
שתי שעות אלו נלמדות בצורה מעמיקה בקורסים למתמחים במחלקה.

מסלול ישיר לתואר שני:

המחלקה מקיימת מסלול ישיר ללימודי תואר שני. תלמידים מצטיינים יוכלו להתחיל במסגרת זו החל מהשנה השנייה ללימודי התואר הראשון. תוכנית הלימודים במסלול הישיר הינה תוכנית מופחתת מבחינת מכסת השעות. משך הלימודים הוא ארבע שנים במסלול ללא תיזה, וחמש שנים במסלול עם תיזה.

פרטים נוספים אצל ראש המחלקה.

דרישות לתואר השני (מ"א)

דרישות אלה מתייחסות למסיימי מקצוע תנ"ך באוניברסיטה. מסיימי מקצועות אחרים ובוגרי מכללות יחויבו בלימודי השלמה לפי הצורך.

מסלול א' (עם תיזה):

12 ש"ש לפי הפירוט הבא:

1. שני סמינריונים, המיוחדים לתואר שני, כולל כתיבת שתי עבודות 4 ש"ש סמינריוניות
2. קורסים, המיוחדים לתואר שני, כוללים לשון עתיקה (יוונית/ אכדית/ 8 ש"ש ערבית) כפי שייקבע בתיאום בין המנחה לראש המחלקה.
3. השתתפות במפגשים המחלקתיים, במשך שתי שנות לימודים
4. כתיבת עבודת גמר

הצעת מחקר (במסלול א') יש להגיש עד סוף סמסטר א' של שנה"ל השניה.

ידיעת שפות

חיוב בשפה זרה ראשונה אנגלית. ראה תקנון הועדה לתואר שני.

מסלול ב' (ללא תיזה):

18 ש"ש לפי הפירוט הבא:

1. שלושה סמינריונים, כולל כתיבת עבודות סמינריוניות (לפחות שני 6 ש"ש סמינריונים יהיו מתוך הקורסים המיוחדים לתואר שני)
2. 6 קורסים, המיועדים ברובם לתואר שני, הציון יינתן על סמך תרגילים או מבחן (באישור היועץ ניתן ללמוד 3 קורסים מלימודי התואר הראשון)
3. השתתפות במפגשים המחלקתיים, במשך שתי שנות לימודים.

ידיעת שפות

חיוב בשפה זרה ראשונה אנגלית ראה תקנות הועדה לתואר שני.

מסלול מורים (ללא תיזה):

18 ש"ש לפי הפירוט הבא:

1. שני סמינריונים, כולל כתיבת עבודות סמינריוניות 4 ש"ש
2. 7 קורסים, המיועדים ברובם לתואר שני, הציון יינתן על סמך עבודה או מבחן (באישור היועץ ניתן ללמוד 3 קורסים מלימודי התואר הראשון) 14 ש"ש
3. השתתפות במפגשים המחלקתיים, במשך שנות הלימוד.

ידיעת שפות

חיוב בשפה זרה ראשונה אנגלית ראה תקנות הועדה לתואר שני.

תנ"ך 2.0 בחדשנות פדגוגית

מסלול א' (עם תיזה)

18 ש"ש לפי הפירוט הבא:

1. קורסים ייחודיים לתכנית בחדשנות פדגוגית 10 ש"ש
2. שני סמינריונים ייחודיים לתואר השני בתנ"ך, כולל שתי עבודות סמינריוניות 4 ש"ש
3. קורסים ייחודיים לתואר השני בתנ"ך 4 ש"ש
4. השתתפות במפגשים המחלקתיים במשך שתי שנות לימודים
5. כתובת עבודת גמר

ידיעת שפות

חיוב בשפה זרה ראשונה אנגלית ראה תקנות הועדה לתואר שני.

הצעת מחקר יש להגיש עד סוף סמסטר א' של שנה השניה.

מסלול ב' (ללא תיזה)

24 ש"ש לפי הפירוט הבא:

1. קורסים ייחודיים לתכנית בחדשנות פדגוגית 10 ש"ש
2. שני סמינריונים כולל כתיבת עבודות סמינריוניות (מתוך הקורסים המיוחדים לתואר שני) 4 ש"ש
3. קורסים המיועדים לתואר השני בתנ"ך. הציון יינתן ע"ס עבודה או מבחן ניתן ללמוד עד 6 ש"ש מלימודי התואר הראשון, או במחלקה, או בפקולטה למדעי היהדות (לפי תיאום עם יו"ר הוועדה המחלקתית). 10 ש"ש
4. השתתפות במפגשים המחלקתיים במשך שתי שנות לימוד.

דרישות לתואר שלישי:

1. כתיבת עבודת מחקר.
2. לימודים בתכנית מיוחדת שתיקבע ע"י ראש המחלקה.
3. השתתפות בסמינריון מחקר מחלקתי בכל שנות הלימודים.